

Kylärannat kuntoon –toimintamalli asukkaille ja maanomistajille

Kuvat: Leena Lahdenvesi-Korhonen

Suupohjan Jokityöpaja, Riippi 25.6.2019

Asunmaa Riikka

Maisemasuunnittelija

Etelä-Pohjanmaan Maa- ja kotitalousnaiset/ProAgria Etelä-Pohjanmaa

MAA- JA
KOTITALOUSNAISET

Rannat kuntoon –toimintamalli

Lähtökohta mallin rakentamiselle

- Tieto on hajallaan ja sen sisältö ei välttämättä avaudu, jos ei ole aiempaa kokemusta vesistöjen hoidosta
- Kunnostushankkeet koetaan usein haastaviksi
- erilaisia rahoituksia on useita, mutta rahoitusmuodot ovat joskus vaikeasti löydettävissä
 - eri rahoitusmuotojen käytön mahdollisuuden arviointi eri alueilla/kohteissa ja toivotuille toimenpiteille sopivaksi voi olla vaikeaa
- Toimintamalli syntyi viiden pilottialueen kokemuksista Varsinais-Suomessa, Satakunnassa, Etelä-Pohjanmaalla, Pohjois-Karjalassa, Pohjois-Savossa ja Kanta-Hämeessä
 - alueilla kunnostettiin ranta-alueita eri menetelmin yhteistyössä lukuisten eri toimijoiden mm. vesiensuojeluyhdistysten, osakaskuntien, riistanhoitoyhdistysten ja kyläyhdistysten kanssa

Ympäristöministeriö tuki hanketta Ravinteiden kierrätyksen edistämistä ja Saaristomeren tilan parantamista koskevasta, Raki-ohjelmasta 2015-2016.

Kyrönjoen rannat kesäkuntoon

Hanke Alkukartoituksessa selvitetään kunnostusta kaipaavia kohteita.

VÄHÄKYRÖ Kyrönjoen rantojen kunnostaminen Vähäkyrössä on osa Maa- ja kotitalousnaisten keskuksen hallinnoimaa valtakunnallista "Rannat kuntoon"-hanketta. Hanke toimii kuudessa eri maakunnassa ja Kyrönjoen rannat Vähäkyrössä ovat hankkeen pilottilueta. Eielä-Pohjanmaalla ja Pohjanmaalla. Hanketta esitellään Toukokan nuorisoseuralla.

Vähäkyrön rantaviiva on mukana hankkeessa valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueensa ja historiallisen arvonsa vuoksi. Vähäkyrön ranta-alue on hajanainen ja sen edistämiseksi on otettu käyttöön kymmeniä erilaisia menetelmiä. Kyrönjoen rantojen painotus on syksyllä ja maisemansuunnittelijat ovat tutustuneet maastokohdistaan kylläen edustajien kanssa. Kyrönjoen rantojen painotus on syksyllä ja maisemansuunnittelijat ovat tutustuneet maastokohdistaan kylläen edustajien kanssa.

Etelä-Pohjanmaan maa- ja kotitalousnaisten maisemasuunnittelijat **Marika Turpeinen** ja **Riikka Asummaa** olivat tilaisuudessa puhumassa hankkeen sisällöstä ja tavoitteista.

Aloituspöytäkirja on pidetty.

Toukokan nuorisoseuralla keskusteltiin Kyrönjoen rantojen tulevaisuudesta.

Leader Yhtyes ry:n hankkeen ja yhdistysvaltuutettiin **Maija Rintamäki** puhui esittelyllä yhdistyksen toimintaa rahoitusmahdollisuuksista.

Tämä on hyvä hanke, tosi mielellämme näkimmekin Kyrönjoen rantoja kunnostettavan. Kyrönjoen hyödynnetään aivan liian vähän. Suunnitelmissa on löydetty useita rahoitusmahdollisuuksia, joista voidaan toteuttaa esimerkiksi yhteisen käyttöön rakennettua laitetta, joka on rakennettu, sanoo Rintamäki.

Kyrönjoen hyödynnetään aivan liian vähän.

MAIJA RINTAMÄKI

Alkukartoitusta tehdään maastokäytössä. Netissä on avoinna kysely (http://query.ehara.fi/491), jossa asiasta kiinnostuneet voivat merkitä karttaan ha- luttua kohteita ja esittää ajatuksiaan niiden suhteen. Ideoita vastaanottavat henkilöt ja heidän yhteyshenkilönsä löydetään hankkeen avustusta rahoittavilta.

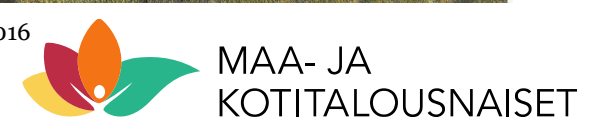
Maa- ja kotitalousnaisten verkostokokouksissa. Maa- ja kotitalousnaisten verkostokokouksissa. Maa- ja kotitalousnaisten verkostokokouksissa.

MIA ESALA

Pohjankyrö 22.2.2016

Karjalainen 21.9.2016

Rannat kuntoon –toimintamalli

- Pilottien kokemus: Pienin askelin, pienin toimenpitein eteenpäin
 - ➔ lisätään innostusta ja kiinnostusta
 - ➔ johtaa suurempiin toimenpiteisiin
 - ➔ Myös vaikutusta vesistön tilaan

Rannat kuntoon -toimintamalli ja sen osaohjeet löytyvät Maa- ja kotitalousnaisten kotisivuilta verkko-osoitteesta

www.maajakotitalousnaiset.fi/rannatkuntoon

Toimintamalli on tehty joustavaksi, ja sitä päivitetään hankkeen jälkeenkin uudella kokemustiedolla ja hyväksi todetuilla käytännöillä.

Merikarvia: Rantahommia Riispyyssä

Merikarvian Riispyyssä päätettiin pistää hynttyyt ja osaamiset yhteen. Liikkeelle lähdettiin Maa- ja kotitalousnaisten Rannat kuntoon -hankkeen rydyttäminä.

Sanna Seppälä

Investointihankkeena alueelle tehdään mm. nuotio- ja uimapaikka sekä onkilaituri.

Ensin oli tarkoitus keskittyä kunnostamaan kylän runsaan viidenkymmenen veeen yhteislaiturialue, mutta nyt näyttää jo siltä, että rantojen avaaminen ja kunnostusinto leviää laajemmalle pitkin matalia ja umpeenkasvaneita rantoja.

Toukokuuissa teemaillassa vaihdettiin kokemuksia ja tietoja, sekä kannustettiin naapureita yhteissuunnitelmiin ja toteuttamisiin.

– Aina on halvempaa ottaa ruoppaaja tai rantakasvillisuuden niittäjä porukalla, kannustaa hankkeen vetojuhta Sanna Seppälä.

Ideoita ja innostusta on paljon. Ympäristösopimusten tekoon on vielä muutama viikko aikaa. Haaveissa on laajentaa laidun- aluetta, jotta merenrannan ruovikoitunutta maisemaa saadaan avoimemmaksi.

Etusivu » Rannat kuntoon – toimintamalli asukkaille ja maanomistajille

Rannat kuntoon – toimintamalli asukkaille ja maanomistajille

Käytännönläheiset ohjeet rantojen kunnostamiseen, rahoituslähteisiin ja yhteistyön edistämiseen.

Kari Vainio

Katso **toimintamalli** rantojen kunnostamiseen, 12 askelta asukkaille ja maanomistajille.

Lue tarkemmat ohjeet rantojen kunnostamiseen:

1. Rantojen kunnostamisen ABC
2. Vesistön kunnostushankkeiden rahoitus
3. Rannan perimiehoit
4. Rannan rakennet
5. Rantametsän hoito
6. Ruoppa
7. Ruoppa- ja kasvimaan hyötykäyt
8. Kosteudet ja sängöilyhkeet
9. Uimarannan ja uimapaikan kunnostaminen
10. Vesikasvien poisto
11. Vesistöiden arviointi

Ota yhteyttä

Päivi Jokinen
Maaseutu- ja ympäristöasiantuntija
ProAgria Pohjois-Karjala, maa- ja kotitalousnaiset
040 301 2402
paj@maajakotitalousnaiset.fi

Kaisa Wallin
Maaseutu- ja ympäristöasiantuntija
Länsi-Suomen maa- ja kotitalousnaiset, ProAgria Länsi-Suomi, Satakunta

MAA- JA
KOTITALOUSNAISET

RANNAT KUNTOON

Toimintamalli asukkaille ja maanomistajille

1. TARVE, ALOITE

Lisääntyneet leväukinnot,
ruovikoitunut uimaranta,
heikentynyt kalakanta...

2. ETSITÄÄN YHDISTYS TAI ASIASTA KIINNOSTUNEET

Kyläyhdistys, maa- ja kotitalousnaisten yhdistys,
osakaskunta, metsästysseura, ranta-asukkaat

3. JÄRJESTÄYDYTÄÄN

Toimitaan olemassa olevan yhdistyksen alla tai
perustetaan uusi

4. SELVITETÄÄN OLOSUhteet, KERÄTÄÄN TIETOA

Asiantuntija-apua: ELY-keskukset, kunnat, Vesistökun-
nostusverkosto, Maa- ja kotitalousnaisten maisema-
asiantuntijat (neuvonta, kokonaissuunnittelu) ja vesien-
suojeluyhdistykset (neuvonta), Leader-ryhmät (rahoitus)

5. TEHDÄÄN TYÖNJAKO

Projektin vetäjän valinta ja roolit

6. ARVIOIDAAN VESISTÖN NYKYTILA JA KUNNOSTUKSEN VAIKUTUS

ELY-keskukset, vesiensuojeluyhdistykset,
kunnan ympäristöviranomaiset

7. VALITAAN TOTEUTETTAVAT KUNNOSTUSTYÖT

Rannan siivous, raivaus, vesikasvien niitto ja poisto,
uimarannan kunnostus, ruoppaus, laidunnus, poisto-
kalastus, rakenteiden rakentaminen ja kunnostus,
kosteikon rakennus

8. TEHDÄÄN SUUNNITELMA

Asiantuntija-apua suunnitteluun: konsultit, insinööri-
toimistot, Maa- ja kotitalousnaisten maisema-asiantuntijat

9. TEHDÄÄN ILMOITUKSET, HAETAAN LUVAT

Maanomistajan lupa, vesialueen omistajan / osakaskun-
nan lupa, ruoppaus/niittoilmoitus, vesilupa, maisemalupa
(kaava-alue)

10. ETSITÄÄN JA HAETAAN RAHOITUS

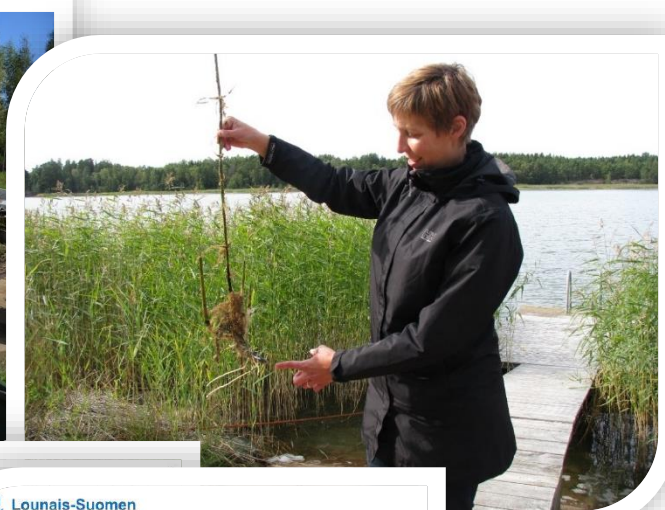
Leader, ELY-keskusten vesienhoito- ja kunnostus-
rahat, säätiöt, osakaskunnat, kunnat

11. KILPAILUTETAAN JA VALITAAN URAKOITSIJA

Huolelliset tarjouspyynnöt / tarjouksien vertailta-
vuus, selvitetään referenssit.

12. TEHDÄÄN KUNNOSTUS JA LOPPUTARKASTUS. SOVITAAN JATKOSTA JA HOIDOSTA

Työnjohto/valvonta töiden toteutuksessa, jatko-
hoidon aikataulu/vastuunjakoa, loppuarviointi/
raportointi/palautteen kerääminen

LUKIJAKEMUS
KEHITTÄMIS- JA INVESTOINTIHAKKE

☒ Uusi hakemus
☐ Korjauksena hakemuseen
☐ Muutoshakemus

Kirjassimerkit: elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus täyttää
Vastaandotemerkinnät: leina, saapumispvm., vastaantajan nimi

Kirjassimerkit: paikallisen toimintaryhmä täyttää
Vastaandotemerkinnät: toimintaryhmän nimi, saapumispvm., vastaantajan nimi

Tukea haetaan
☐ Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta ☒ Leader-ryhmältä

1. HAKIJA:
1.1 Nimi

1.2 Y-tunnus / yhdistyksen nimi

Lounais-Suomen
vesiensuojeluyhdistys r.y.

27.6.2016

Helsinginrannan ruoppaus- ja kunnostussuunnitelma

Ruopattava alue ja ruoppausmäärä
Merenpohjan pohjasedimenttiä ja vedenalaisia ruoppausta pois ohuella eli 0,3-0,4 met-
rin paksuinen kerros. Ruoppaus kohdistetaan kuvan 1 merkityllä 3x27 metrin kalvuokasvu-
toalueelle. Ruoppaus ulottuu järviuokasvuston ulkoreunan tuntumaan, jossa veden syvyys on noin 1,5
metriä. Poistettavan aineksen kokonaismäärä on noin 100 m³. Ulointa osaa järviuokasvustosta voidaan
tarvittaessa myös niittää.

Kuva 1. Ruoppausalue, pengerretty ja nurmetettavat laiturialue
Ilmakuva: Google Maps.

Toimenpideselostus
RIISPYYN YHTEISLAITURIALUEEN
PARANNUSTYÖT

Kuvat: Terhi Ajosenpää ja Katri Salminen

Toimintamallin osaohjeet

- Toimintamallin tueksi on laadittu käytännönläheisiä osaohjeita.
- Pienet osakokonaisuudet on helppo ymmärtää ja valita juuri sille alueelle sopivat toimenpiteet.
- Kaikissa toimintamallin osaohjeissa on otettu huomioon toimenpiteiden vaikutus vesistön tilaan.
- Lukija ei tarvitse ennakotietoa vesienhoidosta
- Osaohjeissa viittaukset tarkempaan lähteeseen (mm. ymparisto.fi)

[Rantojen kunnostamisen ABC](#) (myös vesilaji, lupa-asiat, omistajuus, suunnitelmat)

[Vesistön kunnostushankkeiden rahoitus](#) (mahdollisuuksia laajasti)

[Rannan perinnebiotoopit](#)

[Rannan rakenteet](#)

[Rantametsän hoito](#) (maisema näkökulma)

[Ruoppaus](#)

[Ruoppaus- ja kasvimassan hyötykäyttö](#)

[Kosteikot ja suojavyöhykkeet](#)

[Uimarannan ja uimapaikan kunnostaminen](#)

[Vesikasvien poisto](#)

[Vesistöntilan arviointi](#)

[Vieraslajien torjunta](#)

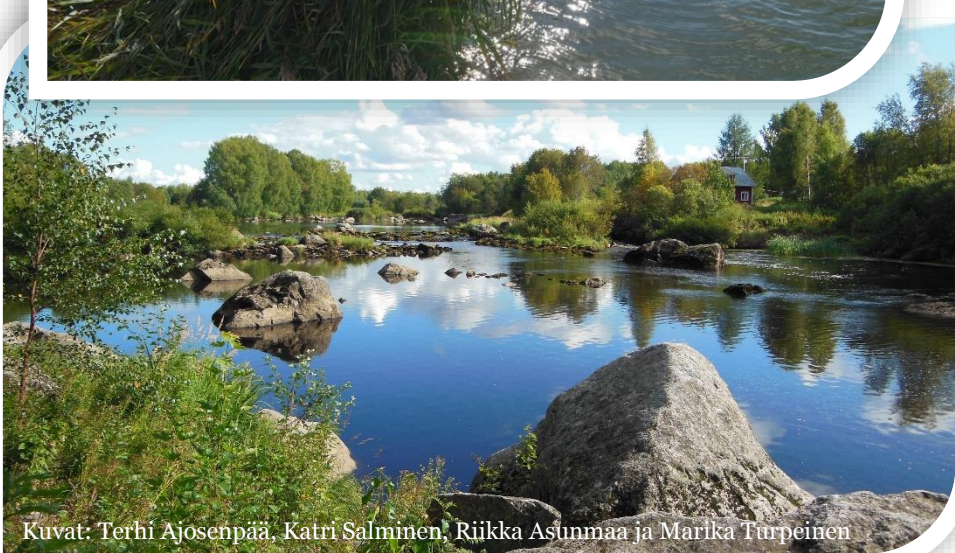

Kuvat: Terhi Ajosennpää, Katri Salminen, Riikka Asunmaa ja Marika Turpeinen

MAA- JA
KOTITALOUSNAISET

Toimintamalli päivitty

Kuvat: Terhi Ajosenpää, Katri Salminen, Riikka Asunmaa ja Marika Turpeinen

- Täydennetään uudella tiedolla
- Mahdollisuus myös lisätä linkkejä
- Lisätietoja:
MKN Maisema-asiantuntijat
etunimi.sukunimi@maajakotitalousnaiset.fi

Kuva: Essi Jokela

MAA- JA
KOTITALOUSNAISET

Rannat kuntoon – Vähäkyrö

- Työryhmän kokoontumiset
 - 7.9.2015 (hankealueeseen tutustuminen maastossa)
 - 5.4.2016 (Harava-kyselyn purku ja kohteiden valinta)
- Hankkeen yleiset kyläillat
 - 4.2.2016 (hankkeen aloitustilaisuus)
 - 27.10.2016 (hankkeen lopputilaisuus, teemailta)
- Kylärantaillat
 - 9.6.2016 Saarenpään kylä, kylärantasuunnitelman läpikäynti
 - 14.6.2016 Perkiön kylä, kylärantasuunnitelman läpikäynti
 - 16.6.2016 Selkämäen kylä, kylärantasuunnitelman läpikäynti
- Tapahtumia
 - Vieraslajitalkoot ja -tiedotuspäivä 27.8.2016
 - Kirkkosaaren maisemaraivaus 19.-20.10.2016

TORSTAINA 1. SYYSKÜÜTA 2016
Puskittunut Kirkkosaari kaipaa raivausta ja kunnostusta

MAA- JA
KOTITALOUSNAISET

Kyrönjoen rannat kesäkuntoon

Hanke Alkukartoituksessa selvitetään kunnosta kaipaavia kohteita.

Vähäkyrö Kyrönjoen rantojen kunnostaminen Vähäkyrössä on osa Maa- ja kotitalousnaisten keskuksen hallinnoimaa valtakunnallista Rannat kuntoon -hanketta.

Hanke toimii kuudessa eri maakunnassa ja Kyrönjoen rannat Vähäkyrössä ovat hankkeen pilottilä Ete- lä-Pohjanmaalla ja Pohjan- maalla. Hanketta esiteltiin Toukolan nuorisoseurala.

Vähäkyrön rantaviiva on mukana hankkeessa valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueensa ja historiallisen arvonsa vuoksi - onhan se alueen varhaisimpia kulttuurireittejä. Alueen kylästä Saarenpää, Perkiö ja Selkämäki ovat tähän mennessä osoittaneet kiinnostusta hankkeeseen osallistumiseen.

Etelä-Pohjanmaan maa- ja kotitalousnaisten maisema-suunnittelijat **Mari Ka Turpeinen** ja **Riikka Aunmaa** olivat tilaisuudessa puhumassa hankkeen sisällöstä ja tavoitteista.

Aloituspöytäkirja on pidet-

Toukolan nuorisoseuralalla keskusteltiin Kyrönjoen rantojen tulevaisuudesta.

ty jo syksyllä ja maisema-suunnittelijat ovat tutustuneet maastokohteisiin kyläen edustajien paino- Kyrönjoen rantojen paino-

osaksi kökkötyönä.

Leader Yhtyes ry:n han- ke- ja yhdistysaktiivatoori **Maija Rintamäki** puhui esitelyssä yhdistyksen tarjoamista rahoitusmah- dollisuuksista.

– Tämä on hyvä hanke, tosi mielellämme näkisimme Kyrönjoen rantoja kun- nostettavan. Kyrönjoeta hyödynnetään aivan liian vähän. Suunnittelussa vain taivas on rajana. Esimerkiksi yhteiseen käyttöön rakennetut laituri ovat tuki- kelpoisia, sanoo Rintamäki.

MAIJA RINTAMÄKI

Alkukartoitusta tehdään maalisuulle asti. Netissä on avoinna kysely (<http://query.eharava.fi/1491>), jossa asiasta kiinnostuneet voivat merkitä karttaan ha- luamia kohteita ja esittää ajatuksiaan niiden suhteen. Ideoita vastaanottavat hen- kilöt ja heidän yhteyshenkilöt sa löytää hankkeelle avatus- ta ryhmästä Facebookissa sekä Maa- ja kotitalousnaisten verkostovilluilla.

– Maastoytöt on suunniteltu aloitettaviksi huhti- kuussa ja ne jatkuvat syys- kuulle asti. Kesäkuussa

järjestetään kyläiltoja ja teh- dään maastokäyntejä, Mari- ka Turpeinen esittelee.

Syksyllä on suunnitelli- la työntäytös sopivissa koh- teissa. Marraskuussa olisi tarkoitus järjestää kyläiltoja hankkeen tuloksista, joten koko hanke pyritään pake- toimaan kuluvana vuonna. Jatkuvuuteen kuitenkin pa- nostetaan, joten Kyrönjo- en rantojen olisi tarkoitus näyttää hyvältä jatkossakin eikä aikomuksena ole saada niitä kuntoon vain kesäksi.

– Tässä on potentiaalia. Tämä on komea jokisuus, kehuu Riikka Aunmaa.

Hankkeen edistämisen hel- pottamiseksi on perustettu myös työryhmä, jonka jäse- niin voi ottaa yhteyttä asian tiimoilta.

Työryhmään kuuluvat maisemasuunnittelijoi- den lisäksi Maija Rintamäki Yhtyes-yhdistyksestä, Satu Järvenpää Pohjanmaan Ve- si ja ympäristöyhdistykse- stä, Seppo Korpi Selkämien kyläyhdistyksestä, Risto Sa- lo Perkiön kyläyhdistykse- stä, Hanna Turpeinen Sa- renpään kyläyhdistyksestä, Teemu Tuovinen Pohjan- maan luonnonsuojelupi- rististä, Juha Heikkilä Suomen Riistakeskuksesta ja Annuk- ka Kuoppala Vaasan kau- pungista.

MIA ESALA

Painopisteet ja suunnittelukohteet

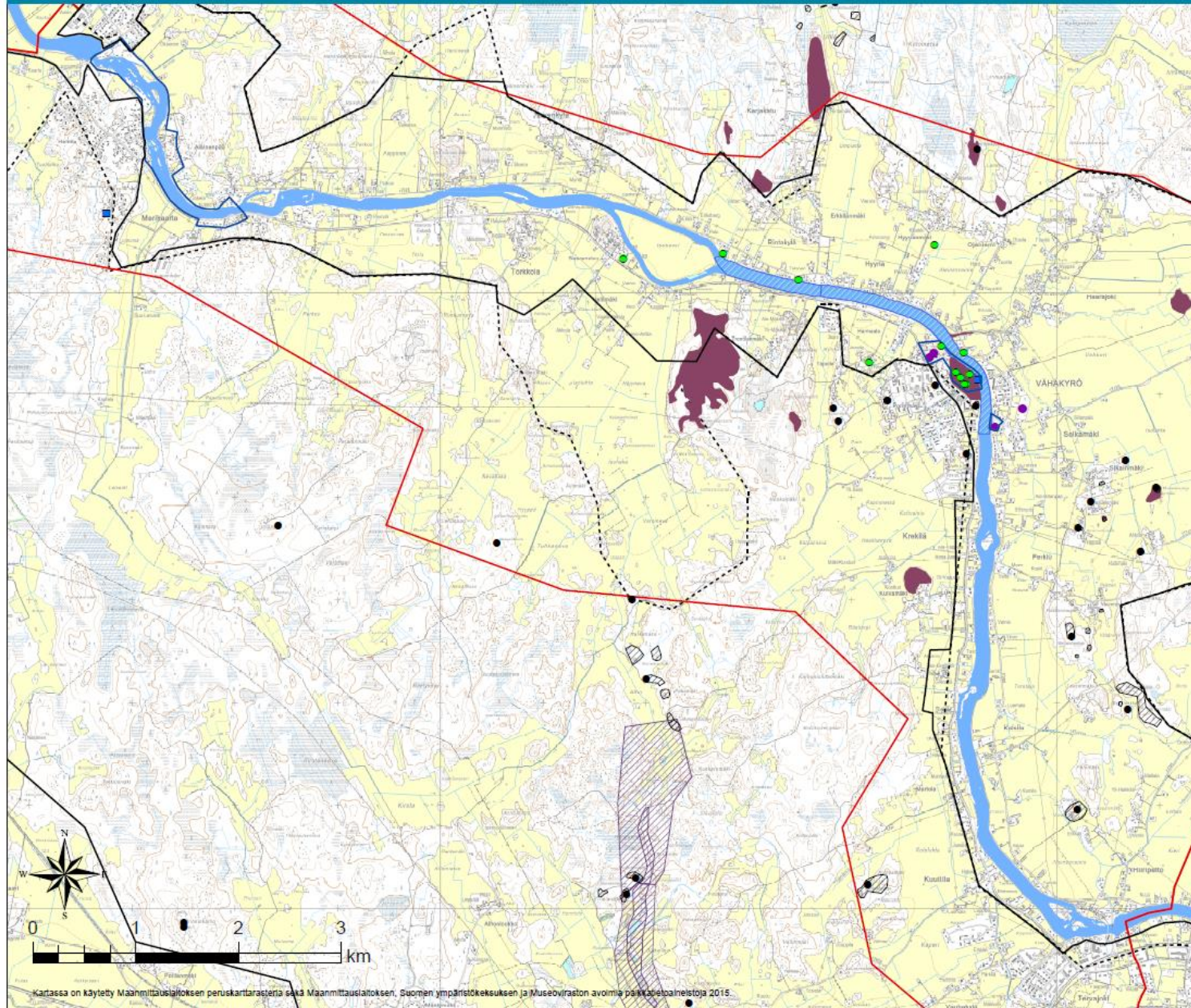
Rantamaiseman monimuotoisuuden ja virkistyskäytön edistäminen (jokivarren maisematie)

- Rantaselvityksen koonti (paikkatietoaineistot, muut selvitykset ja kommentit)
- Virkistyskäytön ja maisemanhoidon yleissuunnitelma (mm. avattavat rantanäkymät, rantojen käyttö ja maisemanhoito)

Virkistyskäytön edistäminen (yhteiset kylärannat)

- Kylärantojen kunnostussuunnitelmat (Saarenpää, Perkiö ja Selkämäki)
- Kirkkosaaren alueen kehittäminen
- Reitistön hahmottelu

Vähänkyrön jokirantojen virkistyskäytön ja maisemanhoidon kehittäminen - rantaselvitys

Alueen arvot

- Kyselyn kohteet
- ▲ Suojeltu rakennus
- Rakennusperintörekisterin rakennukset
- Umapaikka
- Muinaisjäänne
- ▨ Muinaisjäännealue
- ▭ RKY1993 -alue
- ▭ RKY2009 -alue
- Arvokas luontokohde (Kirkonseudun osayleiskaava)
- ▨ Maastoaluearjoitus
- ▭ Koskiensuojelulla suojeltu vesistö
- ▨ Pohjavesialue
- ▭ Valtakunnallisesti arvokas maisema-alue (ehdotus 2013)
- ▭ Maisema-alue 1995: Kyrönjokilaakso

JOKIRANTOJEN RANTASELVITYS - VÄHÄNKYRÖ
Rannat kuntoon -hanke 2015-2016 / E-P Maa- ja kotitalousnaiset

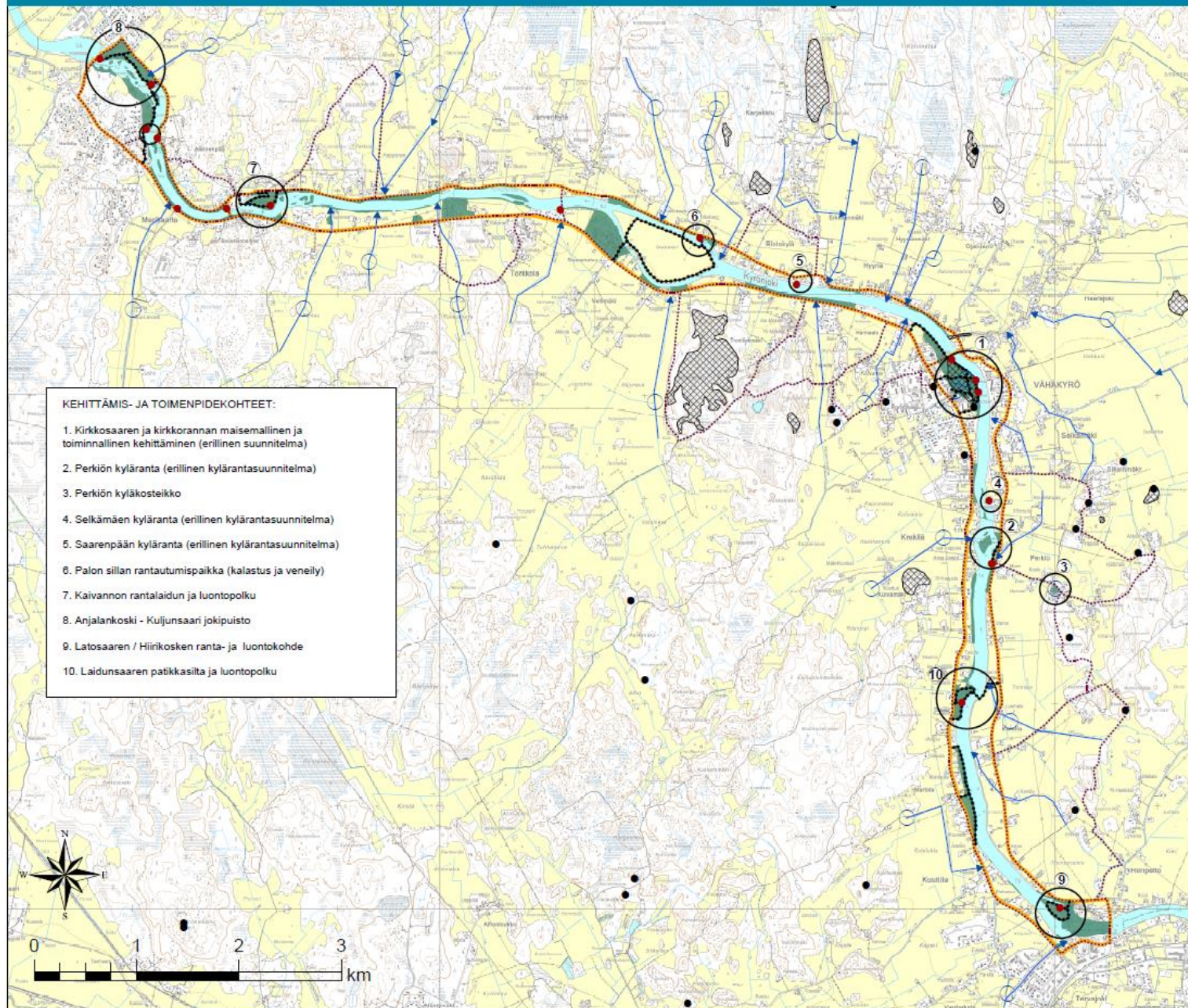
Asunmaa Riikka, maisemasuunnittelija
MKN Maisemapalvelut/ ProAgnia Etelä-Pohjanmaa

MAA- JA
KOTITALOUSNAISET

Kartassa on käytetty Maanmittauslaitoksen peruskarttastusta sekä Maanmittauslaitoksen, Suomen ympäristökeskuksen ja Museoviraston avoimia paikkatietoaineistoja 2015.

Vähänkyrön jokirantojen virkistyskäytön ja maisemanhoidon kehittäminen - yleissuunnitelma

Merkinnät

- Levähdyspaikka tai virkistyskohde
- Vesiensuojelukohde
- Muinaisjäänös
- Toimenpidealue; kylärannan kehittämiskohde
- Ehdotettu rantapolku, luontopolku
- Pyöräily- tai patikkareitti
- ▨ Arvokas luontokohde (Kirkonseudun osayleiskaava)
- Rantamaisen- tai luonnonhoitokohde
- Maisematie

Selitykset

Levähdyspaikka tai virkistyskohde

Jokirannan virkistyskohteita ovat uimarannat, venealut, kalastus- tai rantautumispaikat, kylärannoita löytyvät palvelut, kioskit, kesäkahviat sekä muut levähdyspaikat tukevat virkistysmatkailua.

Vesiensuojelukohde

Vesiensuojelukohde on esim. pienimuotoinen hulevesikosteikko tai ojaan muotoiltu kosteikkoketju laskeutusalas, joka villyttää ja pidättää valuma-alueelta tulevia ravinteita ja kiintoainetta.

Toimenpidealue, kylärannan kehittämiskohde

Jokirantojen virkistyskäytön ja toiminnallisuuden parantamiseksi kunnostetaan kylärantakohteita, jotka voidaan hankiella erillisinä kokonaisuuksina. Kylärannat toimivat jokivarren keittaina, joihin voivat rantautua veneilijät, melojat, pyöräilijät, patikoijat sekä muut matkailijat. Kohteet toimivat reitistöjen pysähdys- ja informaatiopisteinä.

Rantapolku, luontopolku

Rantapolku- ja luontopolkuverkostot parantavat jokirannan saavutettavuutta, yhteyksiä, kalastusta ja muita virkistyskäyttöä. Luontoarvot ja maankäyttö huomioidaan tarkemmassa suunnittelussa sekä kohteisiin laadittavissa opastauluissa.

Pyöräily- tai patikkareitti

Jokivarren molemmiin puoliin kulkevat tiet muodostavat verkoston, joka voidaan tukeutua eri pituisiksi patikka- ja pyöräilyreiteiksi. Tieverkoston täydennetään poluilla ja peiton pieniareilla, joilta avautuu näyttäviä näkymiä jokilaaksoon. Esim. Muinaisjäänösten välille voidaan tukeutua muinaispolkuun.

Rantamaisen- tai luonnonhoitokohde

Maisemallisesti tai luonnonhoitoalaltaan merkittäviä kohteita, joen ja tien välisen kaupan reunavyöhykkeen rantametsiä, peltolaita tai niittyjä. Hoito- ja ylläpidon säännöllinen maisemaraivaus tai laidunhoidon. Kapella peltokalusteilla suositeltavaa huomioida kasvipeitteisyys ja muut peiton käytön vaihtoehdot kuten maisemapielit. Tavoitteena säilyttää avoimia näkymiä jokivesistöön sekä lisätä rantaluonnon monimuotoisuutta.

Maisematie

Jokivarren on valtakunnallisesti arvokasta maisema-alueita sekä kulttuurihistoriallisesti merkittäviä, vanha tieinajaus. Näkymät jokea mukalevalta tieltä ovat kaunita ja matkailullisesti vetovoimaisia. Maisema- ja kulttuuritarjoa vaalitaan kiinnittämällä huomiota jokivarren maisemanhoitoon ja maankäyttöön.

JOKIRANTOJEN VIRKISTYSKÄYTÖN JA MAISEMANHOIDON
YLEISSUUNNITELMA - VÄHÄKYRÖ
Rannat kuntoon -hanke 2015-2016 / E-P Maa- ja kotitalousnaiset

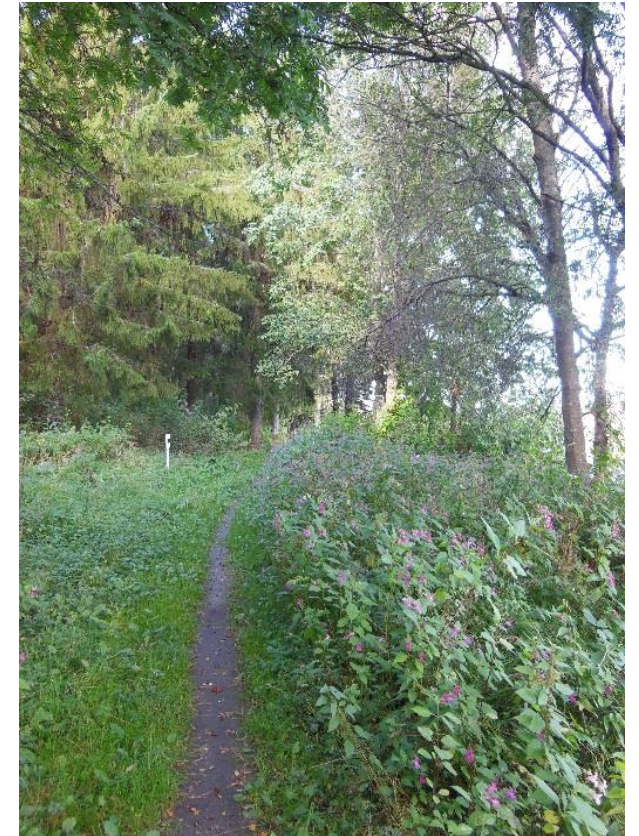
Asunmaa Riikka, maisemasuunnittelija
MKN Maisemapalvelut/ ProAgria Etelä-Pohjanmaa

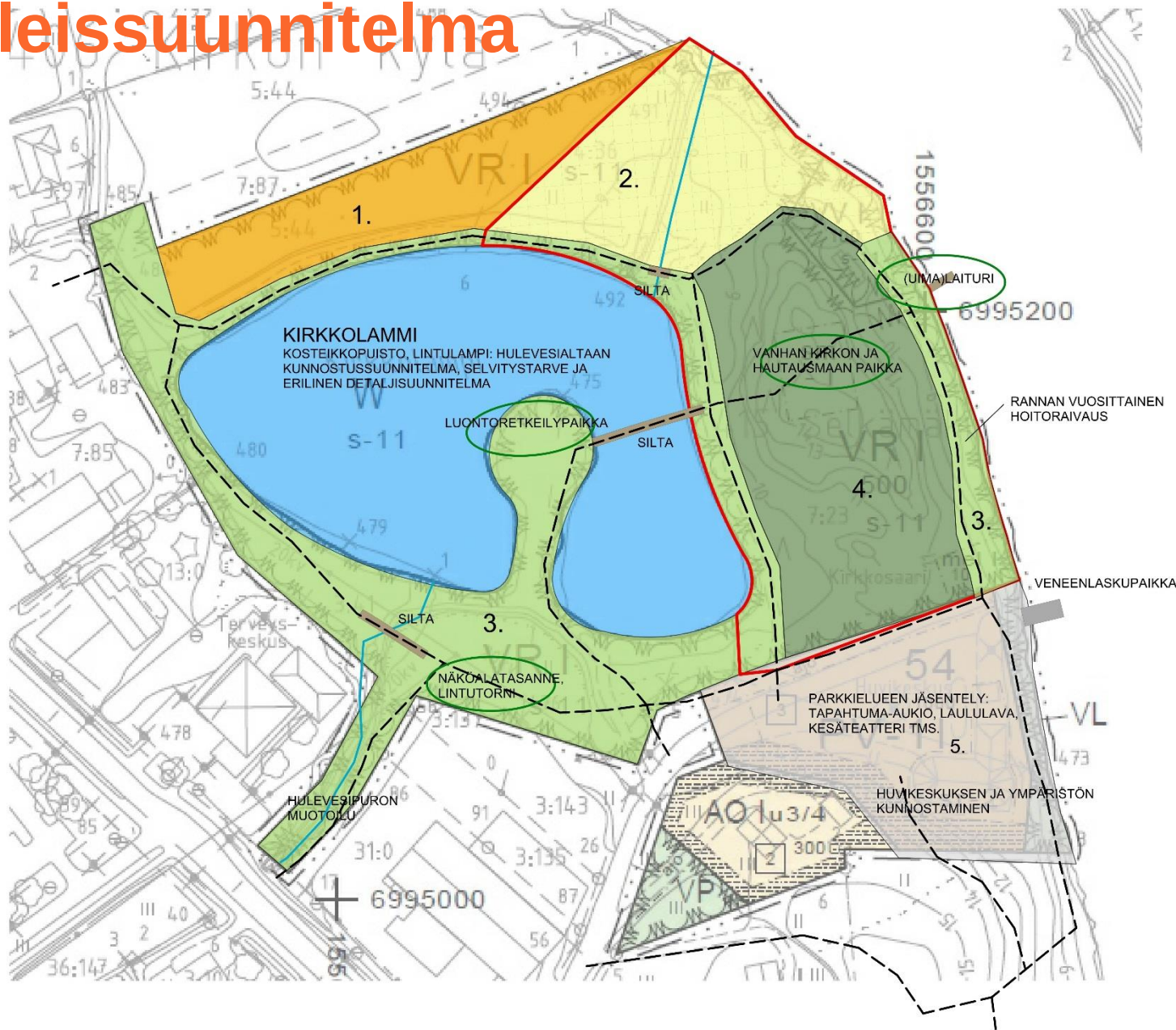
MAA- JA
KOTITALOUSNAISET

Kirkkosaaren virkistyskäytön ja maisemanhoidon yleissuunnitelma

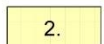
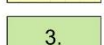
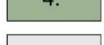
- Kulttuuriympäristön kehittämiskohde, jossa huomattavia historia- ja luontoarvoja
- Viranomaisten maastopalaveri huhtikuussa 2016
- Kokoava suunnitelma alueen eri arvot huomioiden

Kirkkosaaren virkistyskäytön ja maisemanhoidon yleissuunnitelma

MERKKIEN SELITYKSET:

- OLESKELUALUE
- 1. MAISEMAPELTO
- 2. MAHDOLLINEN YMPÄRISTÖSOPIMUSKOHD, RANTALAUDUN
- 3. HARVENNETTAVA/RAIVATTAVA ALUE: NÄKYMIEEN AVAAMINEN JA UMPEENKASVUN ESTÄMINEN
- 4. ARVOKAS VANHA TAAJAMAMETSÄ
- 5. HUVIKESKUKSEN PIHA-ALUEEN KEHITTÄMINEN
- YMPÄRISTÖSOPIMUSALUE: NIITTO JA RAIVAUS
- KUNNOSTETTAVA / UUSI VIRKISTYSREITTI, RANTAPOLKU

MAA- JA
KOTITALOUSNAISET

Perkiön kyläranta-alueen kehittäminen

- Jatkokehitysideoita:
 - Kylärantakokonaisuuden kehittäminen; laidunsaaren ja rantamaiseman hoito
 - Kosteikkosuunnitelma (Perkiön kyläkosteikko) ->

MAA- JA
KOTITALOUSNAISET

Perkiön kylärantasuunnitelma

- Perkiön kylän uimapaikka ja kyläranta kovassa käytössä ja suosittu
- Rannan jäsentely ja uusien toimintojen lisääminen
 - Kesäkahvila
 - Parkkitilan uudelleen jäsentely
 - Aitaaminen

Perkiö

LUONNOS - PERKIÖN KYLÄRANTA, VÄHÄKYRÖ 1:300

puustoinen alue, näkymää avataan
hieman, jätetään
hyväkuntoisimmat puut

vähintään kaksi kertaa kesässä
niitettävä alue, eritoten vieraslajien torjunta

viikoittain leikattava
nurmialue, auringonottoa varten

kivituhkapolku

oleva laitur

pelastusrengas

veden äären kasveja

olevat havupuut säästetään

puustoinen alue, näkymää
avataan poistamalla
pensaskasvusto ja
huonokuntoiset puut

kaksi kertaa
kesässä niitettävä alue

rosvokuoppaa kunnostetaan
uusille kivillä ja ympärille
upotetaan erikokoisia
luonnonkiviä istuimiksi

perustettava niitty

uusia pieniä lehtipuita

oleva grillikatos

oleva katos

uudet
pihakalusteet

parkkitilaa

olevia koivuja

luonnonkiviä rajaamaan
parkkialuetta

perustettava niitty

oleva varasto/
puucee

Polkupyörä-
telineet 2 kpl

uutta
parkkitilaa

myllynkivet

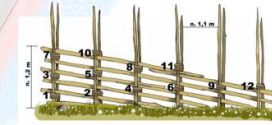
istutusalue

ilmoitustaulu

olemassa oleva lato siirretään/
rakennetaan uusi tilalle ->
kesäkahvilatoimintaa?
(maalataan punaiseksi)
Sähköliittymä?

terassi
+ kalteet

RIUKUAIDAN HAVAINNEKUVAT

Lähde: www.meillakotona.fi

UPOTETTAVA PYÖRÄTELIN

Lähde: www.ajtuotteet.fi

PELASTUSRENKAAN
TELINEN MALLIESIMERKKI

KESÄKAHVILAN MALLIESIMERKKI

MAA- JA
KOTITALOUSNAISET

Perkiön kyläranta
(Hiiripellontie 223)
12.10.2016
Marika Turpeinen
ProAgria Etelä-Pohjanmaa
Maa- ja kotitalousnaiset
MKN Maisemapalvelut

Selkämäen kylärantasuunnitelma

- Selkämäen kylärannan kehittäminen yhteiseksi, toiminnoiltaan monipuolisemmaksi rannaksi
 - Grillikota
 - Pelastusvälineistöä
 - Parkkialueen kunnostus

- Investointihankelakemus
-> Leader YHYRES

Selkämäki

SELKÄMÄEN KYLÄRANTA, VÄHÄKYRÖ 1:300

KYRÖNJOKI

PELASTUSRENKAAN TELINEEN MALLIESIMERKKI

Lähde: www.gallery.norssi.fi

GRILLIKODAN MALLIESIMERKKI

Lähde: www.lapinhirsicentrum.fi

PUUCEE + UIMAKOPPI/VARASTON MALLIESIMERKKI

Lähde: www.lapinhirsicentrum.fi

MERKKIEN SELITYKSET:

OLEVA HAVU-/LEHTIPUU

ISTUTETTAVA ALUE, tiivistetty kasvualue syvyys n. 300 mm, alueelle n. 70-100 mm kerros kuoriketta
- Phop, Physocarpus opulifolius, lännenheisiangervo, taimikoko 30-50 cm, istutustiheys 1,5 m, 7 kpl
- Lysa, Lythrum salicaria, rantakukka, istutustiheys 0,5 m, 30 kpl
- Rigl, Ribes glandulosum, pikkuherukka, taimikoko 20-30 cm, istutustiheys 1,5 m, 10 kpl

OLEMASSA OLEVA HEINÄVALTAINEN ALUE, leikataan vähintään kerran/kaksi kesässä

KIVITUHKAPINNOITE, alueelta poistetaan pintamaata n. 400 mm syvyydeltä. Kaivannon pohjalle levitetään suodatinkangas estämään murskeen painumisen pohjamaahan. Suodatinkankaan päälle tasataan ja tiivistetään n. 300 mm:n jakava murskekerros (0-32 mm), jonka päälle tasataan ja tiivistetään n. 100 mm kerros kivituhkaa (0-11 mm). Tiesuodella kuoritaan vain pintamaa (n. 200 mm:n syvyydestä) ja tilalle tastaan ja tiivistetään n. 100 mm:n murskekerros (0-32 mm), jonka päälle tasataan ja tiivistetään n. 100 mm:n kivituhkapinnoite (0-11 mm). Alueen koko yht. n. 700 m²

LAITURI, olemassa olevaa laituria muokataan: jatketaan n. 5 metrisellä osalla ja kahdella lisäpontoonilla (pyörivät pontoitit), lisätään kaitteita lisäämään turvallisuutta (yht. n. 15 jlm, ks. suunnitelma), lisätään uimaraput sekä kaksi n. 2m leveää penkkiä vastakkain.

LUONNONKIVINEN TUKIMUURI, kork. n. 700 mm. Muurin yläpinta rakennetaan n. olemassa olevan maanpinnan tasoon (muurilla loivennetaan parkkialueen kallistuksia). Muuri perustetaan tasatun ja tiivistetyn murskekerroksen päälle (tehdään samoin kuin parkkialueen pohjaus). Muuri ladotaan erikokoisista luonnonkivistä, suurimmat alimmaisiksi jne. ja kivet saumataan laastilla pysyvyyden takaamiseksi. Muurin taakse asennetaan suodatinkangas ja vähintään 200 mm:n levyinen sepelitäyttö toimimaan salaojana.

HIRSINEN PÖYTÄRYHMÄ, kiinteärakenteinen, 3 kpl

ERIKOKOISIA LUONNONKIVIÄ, kiven halk. n. 300...700 mm, asetellaan luonnonlaiseen ryhmään ja kivet upotetaan n. 1/3

OLEMASSA OLEVA RAJA-AITA

GRILLIKOTA, siirrettävä malli, esim. jalaksilla (siirretään talveksi katoksen yläpuolelle pois jäiden ja tulvien alta). Tulipesä sisällä. Maalataan olevan katoksen kanssa samanvärisiksi (punainen). Grillikodan pohja perustetaan kuin kivituhkapinnoitteen pohja.

PUUCEE + UIMAKOPPI/VARASTO, varustetaan esim. kompostoivalla käymälällä. Maalataan olevan katoksen kanssa samanvärisiksi (punainen). Puuceen + uimakoppi/varasto pohja perustetaan kuin kivituhkapinnoitteen pohja + nostetaan harkkojen päälle

SOUTUVENE, esim. Kaisla 470 + kiinnitysköysi ja metallinen kiinnityspollari laituriin

PELASTUSRENGAS heittolinnalla. Renkaalle rakennetaan puinen teline, ks. detailjkuva.

TONTIN RAJA

PÖYTÄRYHMÄN MALLIESIMERKKI

Lähde: www.hirsiveistoharma.fi

RANTAKUKKA

Lähde: www.luontoportti.com

LAITURIN TUNNELMAKUVA

Lähde: www.atmarias.indiedays.com/

LAITURIN KAIDEMALLI

Lähde: www.rantalaituri.fi

MAA- JA
KOTITALOUSNAISET

Rannat kuntoon-hanke
Selkämäen kyläranta
(Hiiripellontie 161)
12.10.2016
Marika Turpeinen
ProAgria Etelä-Pohjanmaa
Maa- ja kotitalousnaiset
MKN Maisemapalvelut

Saarenpään kylärannan kunnostaminen

- uimapaikka, sauna?
- laituri ja venepaikka
- oleskelupaikka, yleinen viihtyvyys
- grillaus- ja tulentekopaikka
- kyläranta-aktiviteettien ja toiminnallisuuden lisääminen
- tapahtumat?

MAA- JA
KOTITALOUSNAISET

Saarenpään kylärantasuunnitelma

- Olemassa oleva uimaranta aktiivisessa käytössä, joka halutaan toiminnoiltaan monipuolisemmaksi
 - Oleskelualue
 - Nurmialuetta auringonottoon ja oleskeluun
 - Rakennuksen ehostaminen / uusiminen

- Investointihankelakemus -> Leader YHYRES

Saarenpää

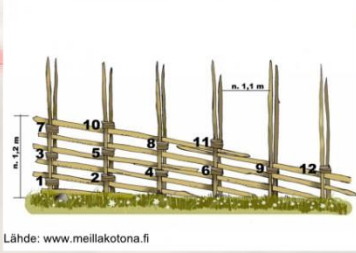
SAARENPÄÄN UIMARANTA, VÄHÄKYRÖ 1:300

Pyöräteline

Lähde: www.ajutuotteet.fi

Riukuaita

Lähde: www.meillakotona.fi

Nuotiopaikka ja istuinpölliit

Riukuaita rajaamaan ranta-aluetta

terassi + paikka pöytäryhmälle

Ilmoitustaulu

Kivituhkapinnoite myös rakennuksen alle

matala maanpeisteistus peittämään rinnettä, esim. lamoherukka, Rigl/ 15 kpl

Perinteinen nuotiopaikka, siirrettävät pölli-istuimet

Veden äären kasveja, esim. keltakurjenmiekka, Irps/ 40 kpl

Luonnonkiviä istumiseen ja leikkimiseen

Uusi ponttoonilaituri

(luiska)

Rantahiekka-alue

rantanurmi

Venepaikka

Kerran tai kaksi kertaa kesässä niitettävä alue

Kivituhkapinnoite

Olemassa olevaa rakennusta fiksataan (maalataan ja korjataan kevyesti) ja otetaan pukukoppikäyttöön??

Polkupyörätelineet, 2 kpl

Uusi rakennus tulvarajan yläpuolelle. Kioski/ varasto + grillikatos (esim. finnpeak.fi)??

MERKKIEN SELITYKSET:

ISTUTETTAVA LEHTIPUU, tiivistetty multasyvyys n. 700 mm, Prma, Prunus maackii, tuohituomi, taimikoko 150-200 mm, 3 kpl

ISTUTETTAVA ALUE, tiivistetty kasvualueen syvyys n. 300 mm, alueelle n. 70-100 mm kerros kuoriketta - SapuNa, Salix purpurea 'Nana', kääpiöpunapaju, taimikoko 30-50 cm, istutustiheys 1 m, 50 kpl - Irsp, Iris pseudacorus, keltakurjenmiekka, istutustiheys 0,5 m, 40 kpl - Rigl, Ribes glandulosum, lamoherukka, istutustiheys 1 m, 15 kpl

NURMIALUE, alueelta poistetaan olemassa oleva heinä- ja pajukasvillisuus juurineen, pintamaa jyrksitään ja tasataan niin, että maahan ei jää vettä kerääviä painanteita ja kallistus on jokeen päin. Tasatun pohjamaan päälle levitetään n. 150 mm:n kerros uutta kasvualueen ja se tasataan ja tiivistetään. Alueelle kylvetään nurmi. Nurmi pidetään lyhyenä esim. picnic- tai auringonottoa varten.

OLEMASSA OLEVA HEINÄVALTAINEN ALUE, leikataan vähintään kerran/kaksi kesässä

KIVITUHKAPINNOITE, alueelta poistetaan pintamaa n. 400 mm syvyydeltä. Kaivannon pohjalle levitetään suodatinkangas estämään murskeen painumisen pohjamaan. Suodatinkankaan päälle tasataan ja tiivistetään n. 300 mm:n jakava murskekerros (0-32 mm), jonka päälle tasataan ja tiivistetään n. 100 mm kerros kivituhkaa (0-11 mm). Tieosuudella kuoritaan vain pintamaa (n. 200 mm:n syvyydestä) ja tilalle tasataan ja tiivistetään n. 100 mm:n murskekerros (0-32 mm), jonka päälle tasataan ja tiivistetään n. 100 mm:n kivituhkapinnoite (0-11 mm). Alueen koko yht. n. xxx m2

UIMARANTAHIEKKA, alueelta poistetaan pintamaa n. 300-400 mm:n syvyydestä ja rantaa loivennetaan ja yletetään hiekka-alue yläpuolelle vedenopin alapuolelle. Kaivannon pohjalle levitetään suodatinkangas ja kankaan päälle levitetään rantahiekka. Yht. n. 300 m2.

LAITURI, uusi laituri n. 9 -10 m siltaosuudella + n. 2,5 x 2,5m:n levennysojalla (oleskelu). Pyörivillä ponttooneilla, jotta talvisäiliön nostaminen onnistuu helpommin. Uimaraput sekä kaksi n. 2m leveää penkkiä vastakkain.

PYÖRÄTELIN, asennetaan maahan valettavaan valuun, 5-paikkainen, 2 kpl

NUOTIOPAikka, tulipesä rakennetaan pyöreistä, erikoisista luonnonkivistä. Suurimmat alimmaksi jne. Alimmat kivet upotetaan n. 1/3. Tulipesän voi halutessaan purkaa talveksi pois. Istuimiksi irtimia esim. kovuista sahattuja pöllejä, esim. 8 k

ERIKOKOISIA LUONNONKIVIA, kiven halk. n. 300...700 mm, asetellaan luonnonlaiseen ryhmään ja kivet upotetaan n. 1/3

UUSI RIUKUAITA, toteutetaan mallikuvan mukaisesti, käytetään kuorittua kuusta. Rakennetaan vanhojen perinteiden mukaan. Yht. n. 73 jm

TONTIN RAJA

MAA- JA KOTITALOUSNAISET

Saarenpään kyläranta (Jokivarsitie 187-189) 12.10.2016

Marika Turpeinen
ProAgria Etelä-Pohjanmaa
Maa- ja kotitalousnaiset
MKN Maisemapalvelut

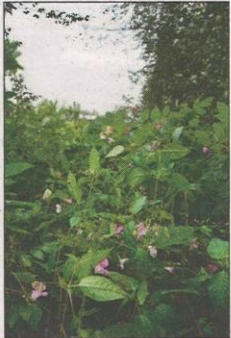
0 5 10 15 20

Vieraslajitalkoot 27.8.2016

- Vieraslajitalkoopäivä Kirkkosaaressa
 - Torjuttiin jättipalsamia käsivoimin kitkemällä
 - Loputon työmaa?

Jättipalsami, jättiputki ja lupiini leviävät vauhdilla

VÄHÄKYRÖ Isossakyrössä asuva opettaja **Harri Niemi** pyörittää sivutoimisesti Pohjanmaan vieraskasvitorjunta-nimistä yrittystä. Hän oli mukana Kirkkosaaressa jättipalsamin kitkentäloissa. – Kyrönjoen koko varsi Ilmajoelta ainakin Merikaartoon saakka on täynnä jättipalsamia. Laji on haitallinen, koska se uhkaa luonnon monimuotoisuutta, sanoo Niemi.

Jättipalsami viihtyy erityisesti rannoilla, ojanvarsissa ja kosteissa metsissä. Laji on yleistynyt viime vuosikymmeninä nopeasti. Sen siemenet voivat lentää jopa 10 metrin päähän.

siemenkodat, jotka räjähtävät auki kosketettaessa. Siemenet voivat tällöin lentää jopa 10 metrin päähän.

Jättipalsami kukkii heinäsyyskuussa. Niemi kertoo, että jättipalsamin torjunta kannattaa ajoittaa kesäkuuhun. Juhannuksen aikaan tehty niitto on hyvä konsti isommissa kasvustoissa. Niiton voi tehdä usemman kerran kesän aikana. Pienemmissä kasvustoissa kasveja voi kitkeä yksitellen käsin. Jättipalsami irtoaa helposti juurineen.

Jättipalsamin ja erittäin haitalliseksi todetun jättiputken torjunnasta on puhuttu viime aikoina pal-

jon. Jättiputkea löytyy myös Kirkkosaaresta. Harri Niemi pitää voimakkaasti leviävää lupiiniä vieläkin pahempana vieraslajina kuin jättipalsamia ja jättiputkea. Se syrjäyttää alkuperäisiä lajeja, kuten niittykasveja ja haittaa niillä eläviä hyönteisiä. Lupiini rehevöittää maaperää sitomalla tyypeä ilmaan juurinyströidensä bakteerien avulla.

Kirkkosaaren rannassa kasvaa myös elämänlankakasveihin kuuluvaa valkokarhunköynnöstä. – Se on torjunta-aineillakin hyvin vaikeasti hävitettävä laji, näkee Niemi. Valkokarhunköynnös on tulokas, jota on kasvatettu Suomes-

sa aiemmin koristekasvina. Se viihtyy puutarhojen lisäksi esimerkiksi joutomaila ja pensaikoissa.

Haitallisten vieraslajien torjunta koskee jatkossa yhä useampaa. Maisemasuunnittelija Riikka Asunmaa Etelä-Pohjanmaan maa- ja kotitalousnaisista ProAgria Etelä-Pohjanmaasta muistuttaa, että tämän vuoden alussa voimaan tullut vieraslajilaki velvoittaa maaomistajia hävittämään haitalliset vieraslajit mailtaan ja rajoittamaan niiden leviämistä.

PIA KORPELA-MÄKI

MAA- JA
KOTITALOUSNAISET

Maisemaraivaus 19.10.2016

- Kirkkosaaren maisemaraivaus
 - Avattiin raivaamalla nopeasti umpeenkasvavaa aluskasvustoa

Kirkkolammen kunnostuksen esiselvitys

- Kirkkolammen kunnostuksen esiselvitys (HKM Infra)
 - Toimenpidesuositukset lammen kunnostussuunnittelun lähtökohdaksi, huomioiden lammen nykyinen käyttö ja luontoarvot
 - Ruoppaus / vesikasvien poisto / muut toimenpiteet
 - Hulevesien viivytyks ja laskeutus -> lampeen laskeva hulevesipuro

Hankkeen yhteenveto ja tulokset

- Hankkeen tulokset löytyvät hankkeen nettisivuilta:

<https://www.maajakotitalousnaiset.fi/sisalto/etela-pohjanmaa-kyronjoki-5725>

- Hankkeen facebook-sivut:

<https://www.facebook.com/RannatKuntoonVahakyro>

KIITOS!

